

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Spáčila, CSc., a soudců Mgr. Michala Králíka, Ph.D., a Mgr. Davida Havlíka ve věci žalobce **K. Z.**, zastoupeného Mgr. Ladou Behenskou, advokátkou se sídlem v Praze 2, Mánesova 19, proti žalované **D. Z.**, zastoupené JUDr. Ivanou Syrůčkovou, advokátkou se sídlem v Praze 5, Plzeňská 4, o vypořádání společného jmění manželů, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 11 C 255/2006, o dovolání žalobce a žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 8. 2016, č. j. 20 Co 203/2016-958, takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 8. 2016, č. j. 20 Co 203/2016-958, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 6 („soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 2. 12. 2015, č. j. 11 C 255/2006-846, přikázal ze zaniklého společného jmění manželů do výlučného vlastnictví žalobce nemovitosti v katastrálním území K. M. v hodnotě 750 000 Kč, zůstatek finančních prostředků na účtu žalobce vedeného u Komerční banky, a. s., ve výši 4 238,48 Kč a movité věci blíže označené pod body 3. až 40., celkem tedy majetek v hodnotě 793 243,48 Kč, do výlučného vlastnictví žalované nemovitosti v katastrálním území B., obec P. v hodnotě 15 500 000 Kč a dále movité věci blíže označené pod body 2. až 35. rozsudku, tedy majetek v celkové hodnotě 15 514 107 Kč. (výroky I. a II.). Uložil žalované, aby zaplatila žalobci na vyrovnání jeho podílu 7 360 432 Kč (výrok III.). Dále rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu (výroky IV. – VI.).

Soud prvního stupně posoudil výnosy z lesních pozemků ve vlastnictví žalobce jako součást společného jmění manželů („SJM“). Dovedil, že vytěžené lesní stromy se řadí mezi tzv. přirozené plody, které jsou výnosem věci, tedy lesního pozemku ve smyslu hospodářském. Podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu se výnosy z výlučného majetku jednoho z manželů stávají předmětem SJM. Proto finanční prostředky získané z těžby dřeva z lesních pozemků žalobce, i pokud byly použity na rekonstrukci nemovitostí účastníků, případně investovány do jiných

společných majetkových hodnot, patří do SJM a nelze je považovat za vnos z výlučných prostředků žalobce.

Výrok o náhradě nákladů řízení mezi účastníky soud prvního stupně odůvodnil tím, že vypořádání SJM je tzv. *judicium duplex*, kde se vypořádání může domáhat kterýkoliv z účastníků, a výsledek řízení nelze hodnotit úspěchem ve věci. Proto rozhodl podle § 142 odst. 2 občanského soudního řádu („o. s. ř.“), že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Podle stejného principu rozhodl podle § 148 odst. o. s. ř. o náhradě nákladů, které vznikly státu tak, že každému z účastníků uložil nahradit jejich polovinu, přitom přihlédl k zaplaceným zálohám.

Městský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání účastníků rozsudkem ze dne 11. 8. 2016, č. j. 20 Co 203/2016-958, rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku III. o věci samé jen tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobci na vyrovnání jeho podílu 7 360 238 Kč, jinak rozsudek v ostatních výrocích o věci samé potvrdil (výrok I.). Potvrdil jej i ve výroku VI. o náhradě nákladů řízení mezi účastníky navzájem (výrok II.). Ve výrocích o náhradě nákladů řízení České republiky rozsudek změnil jen tak, že žalobci uložil povinnost na této náhradě zaplatit 31 342,75 Kč a žalované povinnost zaplatit 40 492,75 Kč, jinak výroky potvrdil (výrok III.). O náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodl po posouzení, že úspěch a neúspěch účastníků ve věci je shodný, tak, že žádný z účastníků nemá právo na tuto náhradu (výrok IV.).

Odvolací soud dospěl ohledně výnosů z lesních pozemků žalobce ke stejnému závěru jako soud prvního stupně a to, že jde o součást společného jmění manželů, přičemž vyšel z judikatury Nejvyššího soudu; konkrétně odkázal na stanovisko sp. zn. Cpj 86/71 (R 42/1972 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Zaujal názor, že na posouzení nemá vliv, zda šlo o těžbu plánovanou či kalamitní. Za podstatné považoval, že žalobce měl v reálném čase z těžby výnosy, a ty spadaly do SJM. Konstatoval, že otázka posouzení vlastnictví k finančním prostředkům získaným z těžby dřeva je otázkou právní a nikoliv skutkovou, proto soud při jejím posouzení nemůže vycházet z tvrzení účastníků, i kdyby bylo nesporné. Uvedl, že tvrzení žalobce o kalamitní těžbě je odvolací důvod nepřipustně uplatněný až v odvolacím řízení, a za stejně opožděný i považoval i žalobcem navržený důkaz znaleckým posudkem z 24. 3. 2016.

Odvolací soud považoval rozhodnutí soudu prvního stupně o nákladech řízení za správné. Zdůvodnil, že oba účastníci měli při rovnosti svých podílů shodný procesní úspěch ve smyslu § 142 odst. 2 o. s. ř., i když žalobce v původním žalobním návrhu požadoval přikázání veškerého majetku do výlučného vlastnictví s uložením povinnosti žalované uhradit na vypořádání jeho podílu přes jeden milión korun a vyklizení domu žalovanou, tento návrh však v průběhu řízení zkorigoval.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobce i žalovaná dovolání, přičemž žalovaná se dovolává pouze proti výrokům týkajícím se náhrady nákladů řízení. Přípustnost dovolání účastníci opírají o § 237 o. s. ř. a uplatňují dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř.

Žalobce přípustnost dovolání spatřuje v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného i procesního práva, která dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena, resp. zčásti se odvolací soud při jejím řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, konkrétně od právních závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 7.

2003, sp. zn. 22 Cdo 509/2003.

Žalobce namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu (stejně tak i rozhodnutí soudu prvního stupně) spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a to nesprávném posouzení režimu finančních prostředků pocházejících z kalamitní těžby dřeva v letech 1991 až 1997 z lesních pozemků ve vlastnictví žalobce, které soud zahrnul do masy společného jmění manželů, kam nepatřily. Žalobce tak disponoval prostředky ve výši 11 628 989,50 Kč. Z těchto prostředků byla placena rekonstrukce domu v SJM na B. Soudy obou stupňů uvedenou otázku neřešily v souladu se závěry uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu. Žalobce podotýká, že finanční výnosy plynoucí z lesních statků v jeho vlastnictví by nepochybně náležely do SJM účastníků, pokud by se jednalo o výnosy vzniklé těžbou v rámci řádného hospodaření podle hospodářského plánu, tedy v souladu s hospodářskou funkcí lesa. Jinak je tomu v situaci, kdy se jednalo o kalamitní těžbu dřeva zapříčiněnou kůrovcovou kalamitou, tedy o těžbu v rozporu s hospodářským plánem, která svým rozsahem porušovala samotnou podstatu lesa, kdy sice docházelo k ziskům v řádech milionů, ale též ke vzniku pasiv v řádech desítek milionů (*obnova smrkového lesa trvá zhruba 100 let*). Podle žalobce tedy kalamitní těžba vedla ke snižování hodnoty jeho výlučného majetku a prostředky z ní získané do SJM nepatří; proto má právo na náhradu 3 220 900 Kč z důvodu financování rekonstrukce společné nemovitosti z jeho výlučných prostředků a dále mu náleží částka 545 474 Kč, neboť ze svých výlučných prostředků platil úvěr na zakoupení domu v B. Tvrzení o kalamitní těžbě bylo nepřijatelným odvolacím důvodem, který uplatnil opožděně až v odvolacím řízení, neboť tuto skutečnost tvrdil a prokazoval již v řízení před soudem prvního stupně (*srov. čl. 92*). Odvolací soud nezohlednil, že účastníci učinili nesporným, že žalobce disponoval výlučnými finančními prostředky ve výši kolem 10 000 000 Kč, proto lze jeho rozhodnutí považovat za nepředvídatelné. Žalobce navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, a pokud k tomu shledá důvody, i rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná zastává názor, že dovolání žalobce není přípustné, protože rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně ve věci samé jsou v souladu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu. Navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalobce odmítl.

Také žalovaná podává proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, a to pouze do výroků II., III. a IV. o náhradě nákladů řízení. Přípustnost dovolání shledává v tom, že se odvolací soud při řešení otázky náhrady nákladů řízení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (věci sp. zn. 22 Cdo 3331/2014, 22 Cdo 3730/2015) i proti závěrům Ústavního soudu (nález sp. zn. II. ÚS 228/04), podle kterých základním pravidlem rozhodování o náhradě nákladů řízení o vypořádání SJM je zásada úspěchu ve věci (§ 142 o. s. ř.). Rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně v napadených výrocích spočívají na nesprávném právním posouzení věci, a to v nesprávném posouzení procesního úspěchu stran. Procesní úspěch účastníků není stejný. Soud měl zohlednit, že žalobce podal žalobu pouhé tři dny před uplynutím zákonné tříleté lhůty pro vypořádání SJM, aby žalovaná, které obdržela žalobu po uplynutí uvedené lhůty, zabránil žalobu rozšířit o další majetek v SJM. Rovněž nepřihlédl k jednání žalobce před podáním žaloby. Žalobce jí nepředložil žádný návrh na vypořádání společného majetku ani ji neuvědomil o tom, že žalobu hodlá podat, přitom nemovitosti v k. ú. B. užíval spolu s žalovanou a jejich synem a dcerou. Žalovaná byla za této situace přesvědčená, že majetek nabytý v době trvání manželství případně účastníkům do podílového spoluvlastnictví. Navíc žalobce zapříčinil způsobem vedení sporu jeho

rozsáhlost a vleklost. Soud z hlediska úspěchu či neúspěchu účastníků v řízení nepřihlížel k tomu, že žalobce v žalobě, která teprve v průběhu řízení, v podstatě až v samotném závěru doznala změn, požadoval, aby mu byl do jeho výlučného vlastnictví přikázán všechn nemovitý i movitý majetek, (vyjma finančních prostředků u peněžních ústavů na jméno žalované) a dále, aby žalované byla ještě uložena povinnost zaplatit žalobci na vypořádání částku 1 652 879,91 Kč. Žalovaná má za to, že vzhledem ke skutečnosti, že rozsudkem soudu prvního stupně, potvrzeném ve věci samé (*až na snížení platby na vypořádání podílu žalobce*) odvolacím soudem, byl do výlučného vlastnictví žalobce přikázán majetek v celkové hodnotě 793 243,48 Kč a do výlučného vlastnictví žalované majetek v hodnotě 15 514 107 Kč s povinností vyplatit žalobci na vypořádání jeho podílu 7 360 238 Kč, je třeba považovat žalovanou za stranu v řízení úspěšnou bez ohledu na to, že podíly obou účastníků na vypořádání SJM jsou stejné. Žalobce nebyl úspěšný ani se závěrečným návrhem z 8. 10. 2015, aby do jeho výlučného vlastnictví byly přikázány nemovitosti v k. ú. B. a movité věci tam uvedené s tím, že vyplatí žalované na vypořádání jejího podílu ze SJM částku 3 535 087,66 Kč. Žalobce neprokázal ani většinu jím tvrzených vnosů z jeho výlučného majetku do SJM. Žalovaná navrhuje, aby dovolací soud v napadených výrocích zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a v nákladových výrocích i rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Případně, aby rozsudek odvolacího soudu změnil tak, aby žalované bylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení před nalézacími soudy.

Žalobce ve vyjádření k dovolání žalované uvádí, že dovolání nepovažuje za opodstatněné. Soudy se hledisky potřebnými pro hodnocení procesního úspěchu stran zabývaly a dospěly k závěru, že převažuje hledisko rovnosti vypořádacích podílů. Vyvrací tvrzení žalované, že jednal nepoctivě, jestliže podal žalobu několik dní před uplynutím tříleté lhůty od zániku SJM. Před podáním žaloby vyvíjel aktivní snahu uzavřít se žalovanou dohodu o vypořádání SJM, ale protože se s ní nemohl domluvit, nezbývalo mu, než žalobu podat. Rozhodně tak neučinil s úmyslem poškodit žalovanou. Argumentace žalované je zcela jednostranná. Zaměřuje se pouze na tvrzení a návrhy žalobce, se kterými byl nakonec úspěšný, aniž by se vypořádala se svými návrhy a tvrzeními v porovnání s tím, co jí nakonec bylo přisouzeno. Žalobce má za to, že úspěch a neúspěch účastníků řízení je rovný. Dovolání žalované by mělo být jako nepřípustné odmítnuto.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání jsou přípustná podle § 237 o. s. ř., že jsou uplatněny dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 1 o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání jsou důvodná.

V dané věci šlo o vypořádání společného jmění manželů, které zaniklo před 1. 1. 2014; proto dovolací soud věc posoudil podle občanského zákoníku č. 40/1964 sb., ve znění pozdějších předpisů (viz § 3028 odst. 2 obč. zák. č. 89/2012 Sb.) – dále jen „obč. zák.“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3779/2014, publikovaný pod č. 103/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Žalobce požadoval náhradu prostředků, které vynaložil – jak tvrdil – z svého jeho výlučného majetku na společný majetek v SJM (rekonstrukce nemovitostí a doplatek kupní ceny), a to z peněz získaných za prodej dřeva z kalamitní těžby z jeho lesních statků. Tento vnos soudy neuznaly.

Soud prvního stupně uvedl, že účastníci „neprokázali svá sporná tvrzení o tom, že ze svých výlučných finančních prostředků financovali, příp. přispěli a na rekonstrukci nemovitosti v k. ú. B., a opravy nemovitostí v k. ú. K. M., hradili doplatek kupní ceny na koupi nemovitostí v k. ú. B. ...“, a to navzdory poučení podle § 118a o. s. ř., které jim soud poskytl (str. 18 rozsudku). Konstatoval, že „v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu“ v rozsudku uvedenou (viz níže) jsou prostředky, které získal žalobce prodejem vytěžené lesní hmoty součástí SJM; „i pokud by byly žalobcem použity na rekonstrukci nemovitostí účastníků, případně investovány do jiných majetkových hodnot v SJM účastníků“, nejde o vnos. K tomu odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně správně dovodil, že oba účastníci měli finanční prostředky získané prodejem výlučného majetku, „neprokázali však, že tyto prostředky byly vynaloženy na získání či zpracování společných věcí“ str. 12 rozsudku – opět není jasné, zda se to týká i peněz získaných prodejem dříví z kalamitní těžby. Problém je v tom, že není zcela zřejmé, zda soudy chtěly vyjádřit, že žalobce neprokázal samotnou skutečnost, že jako tvrzený vnos použil prostředky získané právě prodejem kalamitního dřeva (ač šlo o – podle jejich názoru – o společné peníze), nebo měly za to, že neprokázal, že takto získané a do SJM investované prostředky byly v jeho výlučném vlastnictví. Odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí tak částečně neodpovídá požadavku § 157 odst. 2 o. s. ř., a dovolací soud se proto musel zabývat hmotněprávním posouzením věci. Pokud by tu byl jednoznačný závěr, že použití prostředků získaných z kalamitní těžby nebylo prokázáno, stačilo by to k závěru o neprokázání vnosu bez nutnosti řešit, zda by ev. šlo o investici z výlučného majetku či nikoliv.

Hmotněprávní posouzení věci.

Soudy v nalézacím řízení řešily právní otázku, zda výtěžek z prodeje dříví byl součástí SJM. Soud prvního stupně uvedl, že stromy v lese patří mezi přirozené plody, které jsou výnosem věci - lesního pozemku, a jejichž řádná těžba je v souladu s hospodářskou funkcí lesního pozemku; představují výnos (užitek) z pozemku, který je součástí SJM (str. 18). Odvolací soud pak k odvolacím námitkám uvedl, že při úvaze, zda prostředky získané těžbou jsou součástí SJM, „je zcela lhostejné, zda těžba dřeva byla plánovaná nebo kalamitní (a zda taková těžba v dlouhodobé perspektivě vedla ke snížení hodnoty lesa), podstatné je, že v reálném čase měl žalobce z těžby výnosy, které spadly do společného jmění“ (str. 13 rozsudku). Dovolací soud však věc po právní stránce posuzuje jinak.

Společné jmění manželů tvoří majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství, s výjimkou mimo jiné majetku nabytého jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela (§ 143 odst. 1 obč. zák.).

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2003, sp. zn. 22 Cdo 509/2003, se podává, že plody v užším smyslu, tj. ty, které jsou výnosem věci ve smyslu hospodářském, jsou určeny k tomu, aby při řádném používání věci mateřské byly od ní oddělovány, a jejich těžení je v souladu s hospodářskou funkcí věci, jsou i lesní stromy kácené podle hospodářského plánu.

Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. v § 709 odst. 1 písm. e) vylučuje ze SJM též majetek, který nabyt jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku. K tomu komentář uvádí: „Součástí SJM není ani to, co nabyt jeden z manželů jako náhradu za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku. Na první pohled jde o zcela

novou úpravu, která dosud nebyla v zákoníku zakotvena. Při bližším pohledu je však jasné, že § 709 odst. 1 písm. d) a e) dohromady pokrývají vynětí výlučného majetku v obdobném rozsahu jako předchozí úprava. Kompenzace náhrady za poškození, zničení nebo ztrátu výhradního majetku jednoho z manželů představuje pouze jinou formu předchozího výlučného majetku a je nelogické, aby do SJM spadala“. (J. Psutka in Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 173).

K tomu dovolací soud dodává: Majetkem nabytým jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela [§ 143 odst. 1 písm. a) obč. zák.] není jen majetek získaný prodejem věci ve výlučném vlastnictví, ale i majetek, který nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku; jde tu jen o formu transformace věci. Jestliže byl vlastník lesa kvůli kalamitě objektivně donucen provést těžbu v rozsahu převyšující běžné hospodaření (např. z důvodů uvedených v § 32 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, lesní zákon, mimo lesní hospodářský plán (viz § 24 lesního zákona), a tím došlo k podstatnému snížení ceny lesa, pak je třeba považovat výtěžek z této kalamitní těžby za majetkovou hodnotu získanou za poškození či zničení lesního porostu, a tudíž i za majetek nabytý jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela. Pokud odvolací soud považoval to, že šlo o kalamitní těžbu, za nevýznamné, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

K procesnímu postupu soudů v nalézacím řízení:

Odvolací soud považoval tvrzení žalobce o kalamitní těžbě za nepřipustné, protože je uplatnil v rozporu s § 205a o. s. ř. až v odvolacím řízení. Ani tento závěr dovolací soud nesdílí.

Skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a o. s. ř. V dané věci však žalobce tvrdí, že skutečnost, že šlo o kalamitní těžbu dřeva a proto částka, kterou obdržel za prodej dřeva, nepatří do SJM, v řízení před soudem prvního stupně uplatnil; tomuto tvrzení je třeba přisvědčit.

V podání na č. 1. 92 žalobce předkládá soudu prvního stupně údaje o těžbě dřeva z pozemku v jeho spoluvlastnictví; tvrdí, že šlo o nahodilou, nucenou těžbu v důsledku kalamity a uzavírá, že částky takto získané patřily do jeho výlučného vlastnictví; uvádí též, že prostředky, které takto získal v roce 1995, vložil do opravy domu v B. Odvolací soud tuto skutečnost přehlédl, a tak zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Tomu, že uvedené skutečnosti žalobce řádně uplatnil, nasvědčuje i to, že v protokolu o jednání před soudem prvního stupně ze dne 19. 10. 2015, č. 1. 792, se uvádí, že mezi účastníky „...je nesporným, že za období od r. 92 do ledna 97 žalovaný disponoval výlučnými finančními prostředky ve výši 10.000.222,- Kč plynoucími z hospodaření s jeho lesními pozemky“. Odvolací soud interpretoval tuto větu tak, že nesporné bylo jen to, že s takto získanými penězi žalobce disponoval (str. 13 rozsudku); nevyrovnal se však s otázkou, proč byl v protokolu užit obrat „disponoval výlučnými finančními prostředky“, a také toto vyjádření nehodnotil ve vztahu k dalšímu podání žalované. Ta totiž teprve v „Doplnění závěrečného návrhu žalované“ z 30. 11.

2015 uvádí, že po opětovném projití tvrzení žalobce a listinných důkazů došla k závěru, že se jedná o prostředky patřící do SJM. Z toho se podává, že až do podání tohoto vyjádření považovala uvedenou částku za výlučný majetek žalobce, čemuž by odpovídalo to, že nesporným chtěla učinit i tuto skutečnost. Nicméně je zjevné, že to, zda jde o součást SJM či nikoliv, je již právním posouzením, kterým soud nebyl vázán (a názoru dovolatele, že šlo o shodné skutkové tvrzení, nelze přisvědčit). Na druhé straně nelze přehlédnout, že žalobce až do závěrečného jednání mohl právem vycházet z toho, že žalovaná souhlasí s tím, že šlo o jeho výlučné prostředky, a tak neměl důvod ohledně této skutečnosti blíže argumentovat.

K dovolání žalované proti nákladovým výrokům:

Ústavní soud České republiky v nálezu ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. I. ÚS 1441/11, uveřejněném v časopise Soudní rozhledy, 2012, č. 11 – 12, str. 421, vyložil, že při rozhodování o náhradě nákladů řízení ve sporech o vypořádání společného jmění manželů se vychází z principu procesního úspěchu ve věci (§ 142 o. s. ř.).

Při rozhodování o nákladech řízení o vypořádání společného jmění manželů by měla být soudem vyslovená rovnost podílů pouze jedním z hledisek při posuzování úspěchu účastníka, a to zejména za situace, kdy mezi účastníky je spor o uplatnění tzv. disparity podílů. Je třeba přihlížet i k výši požadované a skutečně přiznané výše vypořádacího podílu a zohlednit výsledek sporu mezi účastníky o to, které věci (majetkové položky) náleží do společného jmění manželů a které nikoliv. Takto však nelze přihlížet ke každé položce navržené k vypořádání; nelze připustit, aby rozhodování o náhradě nákladů řízení se svou náročností blížilo sporu ve věci samé. Je-li však mezi účastníky spor o větší hodnoty, příp. spor o konkrétní položku, vyžadující složité dokazování, je třeba tuto skutečnost vzít při rozhodování o nákladech do úvahy (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3331/2014, Soubor civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu č. C 14609).

„Při rozhodování o náhradě nákladů řízení o vypořádání SJM je procesní úspěch ve věci třeba posuzovat podle více hledisek; je třeba vzít v úvahu výsledek řízení a poměřit jej s návrhy stran v průběhu řízení. Je nutné přihlížet i k výši požadované a skutečně přiznané výši vypořádacího podílu a zohlednit výsledek sporu mezi účastníky o to, které věci (majetkové položky o vyšší hodnotě) náleží do SJM a které nikoliv. Jestliže některý z účastníků odmítl před zahájením sporu bez ospravedlnitelného důvodu o vypořádání SJM vůbec jednat a znemožnil tak mimosoudní vypořádání, je třeba vzít v úvahu i tuto skutečnost. Zejména tam, kde je předmětem vypořádání mnoho věcí, však takto nelze přihlížet ke každé položce navržené k vypořádání; nelze připustit, aby rozhodování o náhradě nákladů řízení se svou náročností blížilo rozhodování sporu ve věci samé. Rozhodnutí o tom, zda a nakolik byl účastník procesně úspěšný, tak závisí na úvaze soudu, kterou by dovolací soud mohl přezkoumat jen v případě její zjevné nepřiměřenosti“ (usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 26. 1. 2016, sp. zn. 22 Cdo 3730/2015 a usnesení z 23. 3. 2016, sp. zn. 22 Cdo 4551/2015 -www.nsoud.cz, citující další rozhodnutí týkající se nákladů řízení o vypořádání SJM).

Dovolání je částečně důvodné, neboť odvolací soud k uvedeným hlediskům nepřihlédl. Přesto, že na uvedenou judikaturu poukazovala žalovaná již v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně a uváděla důvody, proč toto rozhodnutí v nákladovém výroku považuje za

nesprávné, odvolací soud jen konstatoval, že při určení výše náhrady nákladů řízení vyšel soud prvního stupně správně z toho, že procesní úspěch účastníků je shodný, a na argumentaci žalované nereagoval. Přitom procesní úspěch hodnotil jen z hlediska výše vypořádacích podílů, které jsou stejné; nezabýval se však, jak dovolatelka uvádí, otázkou, jak byly významné majetkové položky mezi účastníky rozděleny a jaký byl z tohoto hlediska (v porovnání s tím, co kdo požadoval), každý z nich úspěšný. Proto je rozhodnutí v této části předčasné, neboť se nevypořádalo s argumentací odvolatelky odkazující mj. na uvedené judikáty, a tudíž i nesprávné (§ 241a o. s. ř.).

K dovolání žalované se ještě uvádí: Při rozhodování o náhradě nákladů řízení nelze „bez dalšího“ považovat za významné, že žalobce podal žalobu krátce (těsně) před uplynutím tříleté lhůty uvedené v § 150 odst. 4 obč. zák. Žalobce tak jen využil právo dané mu zákonem a pokud žalovaná chtěla dosáhnout určitého konkrétního způsobu vypořádání, měla možnost se o něj v uvedené lhůtě pokusit (viz zásada *vigilantibus iura scripta sunt* – práva bdělých jsou chráněna). Musela tak počítat s tím, že žaloba může být do uplynutí lhůty kdykoliv podána. Žalovaná vytýká žalobci, že se před podáním žaloby nepokusil s ní věc řešit; ani to není samo o sobě významné, pokud ona sama nepředložila žalobci návrh, jehož obsah by alespoň přibližně byl totožný s tím, jak bylo SJM později vypořádáno. Tvrzení, že žalobce zapříčinil způsobem vedení sporu jeho rozsáhlost a vlekllost, není konkrétní.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné, nejsou však podmínky pro postup podle § 243d o. s. ř. (zejména je třeba upřesnit skutková zjištění). Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 28. února 2017

JUDr. Jiří Spáčil, CSc.
předseda senátu